Schröders sombere perspectief

Verkiezingsbarometer augustus

Achtergrond - 1 augustus 2002

(1 augustus 2002) Het WK voetbal is voorbij en zoals verwacht zijn in het land, na een korte periode waarin de stemming goed was, weer serieuze tijden aangebroken. Voor de regerende coalitie van SPD en Groenen ziet het er voor de verkiezingen van 22 september steeds slechter uit. Zoals altijd moet je je door opiniepeilingen niet laten verleiden tot voorbarige conclusies. Zoals altijd geldt: "*A week is a long time in politics*". Onverwachte gebeurtenissen kunnen de mening van kiezers op korte termijn sterk beïnvloeden. Nederlanders weten dat als geen ander. Wie had enkele weken voor de verkiezingen verwacht, dat het CDA zo'n grote winst zou behalen?

Uit de veel voorkomende vergissingen van de opiniepeilers put ook kanselier Gerhard Schröder (SPD) hoop. Helemaal onberoerd zullen de nieuwste uitkomsten van de enquêtes hem echter ook niet hebben gelaten. De SPD is immers in de recente peilingen niet alleen opnieuw gedaald ten opzichte van de CDU, en staat daardoor nu na de christen democraten op de tweede plaats, ook de voorsprong die Schröder als persoon had ten opzichte van zijn CSU-concurrent Edmund Stoiber, verdwijnt als sneeuw voor de zon. Voor het eerst beoordeelden de kiezers bij een opiniepeiling van het Emnid-instituut, in opdracht van het weekblad *Focus* Stoiber zelfs beter dan Schröder.

Schröders imago laatste troef

Schröder had er tot nu toe op gerekend, dat zijn aanzien onder de bevolking nog altijd groter zou zijn dan dat van Stoiber, zoals eerdere peilingen lieten zien. De kandidaat uit Nedersaksen kan zich in de media beter presenteren dan de wat stijve en veel minder welbespraakte Beier. Een opmerkelijke discrepantie: Schröder als persoon op voorsprong, zijn partij op achterstand. Het weekblad *Der Spiegel* kopte zijn coverstory onlangs met "Schröders letzter Mann". De bondskanselier lijkt de laatste te zijn die in zijn kansen gelooft. Schröder als *one man show*. Of dat alleen voldoende zou zijn, was altijd onduidelijk, maar de kandidaat was lange tijd de grootste troef van de SPD. Als die niet meer kan worden uitgespeeld, kan de partij alle hoop beter opgeven.

Telekom affaire

Twee zaken hebben in de afgelopen weken Schröders persoonlijke aanzien geschaad. In de eerste plaats het vertrek van Ron Sommer, de baas van het wankelende *Deutsche Telekom*. Het bedrijf, vroeger geheel in staatshanden, ging in 1996 naar de beurs en dat markeerde het begin van een 'aandelencultuur'. Gewone burgers kochten massaal het nieuwe 'volksaandeel' en waren plotseling geïnteresseerd in wat er op de beurs gebeurde. Voorheen dachten zij bij het horen van het woord 'daks' alleen maar aan het gelijknamige pelsdier (Dachs is het Duitse woord voor das, red.), maar niet aan de DAX, de Duitse beursgraadmeter, evenknie van de AEX. Deze ontwikkeling werd gevolgd door enorme koersstijgingen en daarna door de ergste dalingen sinds decennia. Wie twee jaar geleden een aandeel *Deutsche Telekom* van 100,- euro kocht, heeft na de meest recente dramatische koersval inmiddels negentig procent van zijn investering verloren.

Wat dat met Schröder te maken heeft? Wel, over de personalia bij het unieke modelbedrijf uit Bonn gaat weliswaar net als in andere ondernemingen de raad van commissarissen. Daarin is de staat echter als grootaandeelhouder proportioneel vertegenwoordigd; Schröder kan zijn invloed dus indirect laten gelden en het vertrek van Sommer was daarmee ook een politieke beslissing. Vroeger kon de kanselier profiteren van de uitstraling van model-manager Sommer; nu is zijn vertrek symbolisch voor de actuele problemen in de economie en daarmee ook in de politiek.

Affaire Scharping

Schröder werd de laatste tijd met nog een tweede affaire geconfronteerd. Een paar weken voor de verkiezingen moest Schröder zijn minister van Defensie, Rudolf Scharping, ontslaan. Doordat Scharping te hechte betrekkingen met een PR-lobbyist onderhield, leek hij politieke en economische belangen niet meer te kunnen scheiden. Dat was op zichzelf nog geen reden voor ontslag, het was meer de laatste druppel die bij Schröder de emmer deed overlopen. Scharping had zich namelijk voorheen al zaken veroorloofd die in de openbaarheid als gênant werden ervaren. Zo lieten hij en zijn nieuwe vriendin zich bijvoorbeeld afgelopen jaar door een roddelblad demonstratief als tortelduifjes in het zwembad fotograferen, om zo Scharpings kurkdroge imago een beetje op te poetsen. Op datzelfde moment begonnen zijn soldaten van de *Bundeswehr* aan een grootscheepse vredesoperatie, zodat de amoureuze spelletjes wat smakeloos overkwamen.

Voor Schröder betekent het ontslag van Scharping echter, dat er voor de achtste keer een minister vertrekt gedurende een ambtsperiode van nog geen vier jaar.

Dat laat een negatieve indruk achter. Ook is er kritiek ontstaan op de manier waarop Schröder zijn partijgenoten met wel heel korte openbare verklaringen uit het ambt verwijderde.

"De berichten over Scharping en Ron Sommer lagen ten grondslag aan deze week vol slecht weer", concludeerde de nieuwe leider van de SPD-fractie in de Bondsdag, Ludwig Stiegler, tegenover het economische dagblad *Financial Times Deutschland*. Stiegler volgde onlangs Peter Struck op, die tot minister van Defensie werd benoemd na het ontslag van Scharping.

Zwart-gele coalitie lijkt mogelijkheid

Concreet ziet het slechte weer er op basis van de nieuwe peilingen van het ZDF als volgt uit: als er de eerstkomende zondag verkiezingen zouden zijn, zou de SPD op 36 procent uitkomen, een procent minder dan bij de vorige peiling. Coalitiepartner Bündnis 90/Die Grünen zouden op zes procent blijven, de christen-democratische CDU/CSU zou op 41 procent uitkomen, een winst van één procent, de liberale FDP op negen procent (+ 1) en de PDS (voortzetting van de vroegere DDR-partij SED) op vijf procent. De andere partijen zouden samen drie procent behalen, één procent minder dan bij de vorige peiling. Op basis van deze uitslag zou er in de Bondsdag weer een meerderheid zijn voor een zwart-gele coalitie van CDU/CSU en FDP.

En als er daarvoor geen meerderheid zou zijn? Waar staat dan de FDP? Zij zou met beide grote partijen een coalitie willen vormen. Argumentatie van partijleider Guido Westerwelle: zwart-geel of rood-geel beide opties zijn in elk geval beter dan de huidige coalitie of meeregeren van de postcommunisten van de PDS. En als een coalitie met geen van de grote partijen een werkbare meerderheid zou opleveren? Dan misschien nog een kleur erbij: rood-geel-groen, een stoplicht dus? Dat nu sloot Westerwelle afgelopen weekend uit, omdat de Groenen zoals hij het uitdrukte een 'bureaucratische staatseconomie' nastreven.

Klaus Max Smolka is correspondent voor de Financial Times Deutschlandin Frankfurt en bericht daar vooral over de economie. Door verschillende journalistieke werkzaamheden voor de BBC in Londen en voor het Britse persbureau Reuters interesseert hij zich ook voor internationale thema's, vooral als het gaat over Engeland en Nederland. In het kader van hetJournalistenstipendium Duitsland-Nederlandwerkte hij in 2000 tweeënhalve maand bij deWereldomroep in Nederland.

ZDF politbarometer
Der Spiegel

Focus
Financial Times Deutschland
Frankfurter Allgemeine Zeitung Dossier
Scharping - Die Entlassung
www.gerhard-schroeder.de

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/2465/schroders-sombere-perspectief